

OLIMPIADA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

edycja XIX
eliminacje okręgowe
GRUPA „A”

Organizatorzy Olimpiady:

Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Partnerzy Główni:

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności
Narodowy Bank Polski

Projekt wspiera:

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Partner Organizacyjny:

Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

Klub Patronów Olimpiady:

Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej
Krajowa Izba Gospodarcza

Patroni Medialni:

Głos Nauczycielski
Perspektywy.pl

Instrukcja rozwiązywania testu

Eliminacje okręgowe Olimpiady Przedsiębiorczości odbywają się 7 marca 2024 r., rozpoczęcie o godz. 11.00. Na rozwiązanie testu przeznaczona jest 60 minut. Odliczanie czasu rozpoczyna się od momentu zakończenia czytania instrukcji.

Zawody odbywają się w warunkach kontrolowanej samodzielności. Komisja Okręgowa może zdyskwalifikować zawodnika na skutek stwierdzenia niesamodzielności odpowiedzi lub niespełnienia warunków formalnych określonych w Regulaminie Olimpiady Przedsiębiorczości i niniejszej instrukcji. Podczas zawodów zabronione jest w szczególności:

- posiadanie i używanie jakichkolwiek pomocy (kalkulatora, urządzeń z wbudowaną pamięcią, urządzeń z dostępem do internetu, tablic matematycznych, włączonego telefonu, słowników, podręczników i innych);
- odpisywanie czy porozumiewanie się pomiędzy zawodnikami;
- zmienianie miejsca podczas pisania testu lub zamienianie testu czy arkusza odpowiedzi z innymi osobami;
- rozwiązywanie testu ołówkiem.

Test składa się z 50 pytań, w tym 25 łatwiejszych i 25 trudniejszych. Należy wybrać jedną najlepszą odpowiedź lub pole „nie udzielam odpowiedzi” i zaznaczyć niebieskim lub czarnym długopisem lub piórem na dołączonym do testu arkuszu odpowiedzi. **Odpowiedzi nieprzeniesione do arkusza odpowiedzi nie będą oceniane.** Maksymalnie można uzyskać 75 punktów.

Za udzielenie prawidłowej odpowiedzi na pytanie łatwiejsze zawodnik otrzymuje **+1 punkt**, za wskazanie nieprawidłowej odpowiedzi zawodnik otrzymuje **-0,5 punktu**. Za zaznaczenie pola „nie udzielam odpowiedzi” (odpowiedź „E” na arkuszu odpowiedzi) zawodnik uzyskuje **0 punktów**.

Za udzielenie prawidłowej odpowiedzi na pytanie trudniejsze zawodnik otrzymuje **+2 punkty**, za wskazanie nieprawidłowej odpowiedzi zawodnik otrzymuje **-1 punkt**. Za zaznaczenie pola „nie udzielam odpowiedzi” (odpowiedź „E” na arkuszu odpowiedzi) zawodnik uzyskuje **0 punktów**.

Wszystkie poprawki w arkuszu odpowiedzi traktowane są jako odpowiedzi błędne. Zaznaczenie więcej niż jednego lub niezaznaczenie żadnego pola odpowiedzi traktowane jest jako odpowiedź błędna.

Po zakończeniu pisania testu należy zwrócić jedynie arkusz odpowiedzi.

Powodzenia!

Test

1. (1 pkt) O zakwalifikowaniu firmy do grupy mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (zgodnie z definicją obowiązującą w UE) decydują następujące czynniki:
- a) **liczba osób zatrudnionych, roczny obrót, całkowity bilans roczny**
  - b) liczba zatrudnionych
  - c) bilans roczny
  - d) nie ma jednej definicji obowiązującej w Unii Europejskiej

Komentarz eksperta: Zalecenie Komisji 2003/361 ustala definicje małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w oparciu o określone znaczenie gospodarcze firmy i liczbę jej pracowników.

- Przedsiębiorstwo średnie zatrudnia do 250 pracowników, ma obrót nieprzekraczający 50 mln EUR oraz całkowity bilans roczny wynoszący nie więcej niż 43 mln EUR.
- Przedsiębiorstwo małe zatrudnia do 50 pracowników oraz ma obrót lub całkowity bilans roczny nieprzekraczający 10 mln EUR.
- Mikroprzedsiębiorstwo zatrudnia do 10 pracowników oraz ma obrót lub całkowity bilans roczny nieprzekraczający 2 mln EUR.

Źródło: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=LEGISSUM:sme>

2. (1 pkt) Jakie są główne cechy przedsiębiorcy zakładającego start-up?
- a) ostrożne podejście do ryzyka, aby zachować stabilność finansową
  - b) **nastawienie na szybki wzrost, kreatywność i umiejętność korzystania z nowych technologii**
  - c) wykorzystanie kapitału od aniołów biznesu
  - d) inwestowanie w rozszerzoną rzeczywistość, AI i rozbudowywanie infrastruktury przetwarzania danych

Komentarz eksperta: Start-upy zakładają przedsiębiorcy, których charakteryzuje nieustanne szukanie nowych rozwiązań i potrzeba mierzenia się z wyzwaniami, presja na kreatywność i rozwój technologiczny. Start-upy nastawione są na szybki wzrost dzięki szybkiemu skalowaniu produktu do poziomu globalnego.

3. (1 pkt) Należy promować różnorodność w miejscu pracy w kontekście godnej pracy, ponieważ różnorodność:
- a) nie powoduje konfliktów w zespole
  - b) **przyczynia się do wzrostu kreatywności i innowacyjności pracowników**
  - c) eliminuje ryzyko dyskryminacji
  - d) ma znaczenie dla wzmocnienia kultury organizacyjnej

Komentarz eksperta: Wytyczne Międzynarodowej Organizacji Pracy w dziedzinie pracy odnoszą się do zakazu dyskryminacji w dziedzinie zatrudnienia i nakazu równego traktowania. Wiele organizacji deklaruje zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, wiek, rasę oraz orientację seksualną. W ostatnich latach trwają intensywne debaty na temat istotności różnorodności w biznesie, które dotyczą nie tylko kwestii moralnych, lecz także czysto ekonomicznych. Inwestowanie w różnorodność, sprawiedliwość i inkluzywność jest opłacalne ze względu na rozwój kreatywności i innowacyjności pracowników.

4. (1 pkt) Co oznacza pojęcie „prawa pracownicze” w kontekście godnej pracy?
- a) pomoc pracodawcy w zdobyciu środków na utrzymanie dla pracownika i jego rodziny
  - b) zbiór regulacji i gwarancji dotyczących praw pracowników w miejscu pracy**
  - c) prawo do aktywności zawodowej służącej zarabianiu pieniędzy, zyskiwaniu satysfakcji z pracy i budowaniu własnej tożsamości
  - d) prawo do poczucia szacunku do samego siebie oraz bezpieczeństwa w miejscu pracy

Komentarz eksperta: Aby mówić o istnieniu wolności (prawie) do pracy, konieczne jest opracowanie zestawu uprawnień, które umożliwią pracownikom skuteczne funkcjonowanie. Prawa pracownicze są wyrazem godnej pracy, ponieważ nie wszystkie zajęcia posiadają tę cechę, lecz jedynie te, które uwzględniają życiowe potrzeby osób pracujących.

Źródło: Kuczma P., *Prawa pracownicze*, https://www.repozytorium.uni.wroc.pl/Content/53676/PDF/30_Pawel_Kuczma.pdf

5. (1 pkt) Godna praca jest istotna dla rozwoju społeczeństwa, ponieważ:
- a) pozwala na rozwiązanie problemu przeciążenia pracowników w pracy
  - b) przyczynia się do wzrostu wydajności pracy
  - c) promuje uczciwe wynagrodzenie, bezpieczne warunki pracy oraz szacunek dla pracowników**
  - d) pozwala na wdrożenie sześciogodzinnego dnia pracy

Komentarz eksperta: Wytyczne Międzynarodowej Organizacji Pracy w dziedzinie pracy obejmują szereg zasad, m.in.:

- praca nie jest towarem a płaca (wynagrodzenie) ceną za ten towar,
- zagwarantowanie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy,
- szanowanie godności i innych dóbr pracownika.

Źródło: <https://kadry.infor.pl/zatrudnienie/6299856,godna-praca.html>

6. (1 pkt) Która z poniższych sytuacji nie definiuje zasad godnej pracy?
- a) pracodawca zapewnia pracownikom odpowiednie szkolenia i możliwości rozwoju zawodowego
  - b) pracownicy nie są dyskryminowani ze względu na płeć, wiek lub pochodzenie etniczne
  - c) pracownicy mają zapewnione odpowiednie środki ochrony osobistej podczas wykonywania pracy w niebezpiecznych warunkach
  - d) pracownikom oferuje się rozwiązania wielochmurowe**

Komentarz eksperta: Wielochmurowe rozwiązania (cloud computing) ułatwiają firmom budowanie produktywnego środowiska pracy, również poza tradycyjnym biurem. W nowej normalności stanowią kluczowe wsparcie dla pracowników operujących zdalnie, zapewniając optymalne narzędzia do wykonywania obowiązków. Te rozwiązania nie są jednak bezpośrednio związane z ideą godnej pracy.

7. (1 pkt) Jakie są główne czynniki kształtujące bezpieczne warunki pracy w kontekście godnej pracy?
- a) tworzenie warunków do rozwoju pracy zdalnej i hybrydowej oraz możliwość wyboru formy świadczenia pracy
  - b) świadomość zagrożeń i stosowanie odpowiednich środków ochrony osobistej**
  - c) wyposażenie pracowników w odpowiedni sprzęt do wykonywania niebezpiecznej pracy
  - d) komunikowanie pracownikom zasad zarządzania kryzysowego

Komentarz eksperta: Podstawowe obowiązki pracodawcy obejmują zorganizowanie pracy pracownika zgodnie z normami BHP oraz zapewnienie pracownikowi niezbędnej informacji dotyczącej bezpieczeństwa i higieny pracy. Ponadto pracodawca jest odpowiedzialny za reagowanie na potencjalne zagrożenia dla życia i zdrowia pracowników oraz zapewnia pracownikom odpowiednie uprawnienia w celu uniknięcia niebezpieczeństwa w pracy.

8. (1 pkt) Który z czynników nie jest kluczowym elementem godnej pracy?
- a) uczciwe wynagrodzenie
  - b) równość płci w miejscu pracy
  - c) bezpieczne warunki pracy
  - d) elastyczne godziny pracy**

Komentarz eksperta: Wolność, równość, sprawiedliwość społeczna i godność są związane z prawami człowieka. Prawo do pracy i wolność w pracy stanowią fundamenty tych praw, odnosząc się do znaczenia godnej pracy dla jednostki oraz społeczeństwa. Chociaż elastyczne godziny pracy służą rozwiązaniu problemu przeciążenia pracą, lepszej organizacji pracy oraz zapewnieniu równowagi między życiem zawodowym i osobistym, to nie stanowią kluczowego elementu godnej pracy.

9. (1 pkt) Każda osoba lub grupa, która może wpływać na osiągnięcie celów przez przedsiębiorstwo lub pozostaje pod wpływem jego działalności nazywana jest:
- a) lokalną społecznością
  - b) interesariuszem przedsiębiorstwa**
  - c) otoczeniem przedsiębiorstwa
  - d) konkurencją

Komentarz eksperta: Przytoczona definicja jest definicją interesariuszy przedsiębiorstwa. Zgodnie z teorią interesariuszy, osoby zarządzające przedsiębiorstwem w swoich działaniach oraz decyzjach powinny kierować się nie tylko dobrem właścicieli, ale również interesariuszy.

10. (1 pkt) Zmienne, niepewne, niejednoznaczne oraz złożone otoczenie przedsiębiorstwa określa się skrótem:
- a) **VUCA**
  - b) CUVA
  - c) AVUC
  - d) UVAC

Komentarz eksperta: Skrót VUCA to akronim pochodzący od pierwszych liter angielskich słów: volatility (zmiennność), uncertainty (niepewność), complexity (złożoność) i ambiguity (niejednoznaczność).

11. (1 pkt) Pojęcie wydajności jest definiowane jako:
- a) **zdolność do osiągnięcia zamierzonego rezultatu przy wykorzystaniu najmniejszej ilości zasobów organizacji**
  - b) osiągnięcie celów organizacji przy posiadanych zasobach i środkach
  - c) wartość, którą organizacja powinna tworzyć dla swojego otoczenia
  - d) zdolność do regulowania przez organizację przyjętych zobowiązań finansowych

Komentarz eksperta: Termin „wydajność” oznacza zdolność do osiągnięcia zamierzonego rezultatu przy wykorzystaniu najmniejszej ilości zasobów organizacji. W organizacjach odnoszących sukcesy wysoka wydajność jest zazwyczaj powiązana z wysoką efektywnością, która dotyczy osiągania celów przy posiadanych zasobach i środkach.

Źródło: Koźmiński A. K., Jemielniak D., Latusek-Jurczak D., Pikos A., *Zarządzanie. Nowe otwarcie*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa 2023, str. 28.

12. (1 pkt) Na czym polega przywództwo adaptacyjne?
- a) **na mobilizowaniu podwładnych do samodzielnego rozwiązywania problemów i zmiany swoich przyzwyczajeń**
  - b) na inspirowaniu podwładnych do osiągania ponadprzeciętnych wyników
  - c) na tym, że liderzy wykazują troskę o podwładnych i starają się im stworzyć w pracy przyjazny klimat
  - d) na umiejętnym wykorzystaniu technologii, aby pomóc organizacji lepiej reagować na zmiany w jej otoczeniu

Komentarz eksperta: Przywództwo adaptacyjne polega na mobilizowaniu podwładnych do samodzielnego rozwiązywania problemów i zmiany swoich przyzwyczajeń. Przywódca adaptacyjny pomaga grupie samodzielnie znaleźć rozwiązanie i wziąć za nie odpowiedzialność. Inspirowanie podwładnych do osiągania ponadprzeciętnych wyników charakteryzuje przywództwo transformacyjne,

a umiejętne wykorzystanie technologii, aby pomóc organizacji lepiej reagować na zmiany w jej otoczeniu – przywództwo w erze cyfrowej. Natomiast zachowanie liderów, którzy wykazują troskę o podwładnych i starają się stworzyć w pracy ciepły, przyjazny i wspierający klimat to tzw. przywództwo ukierunkowane na zachowania uważające.

Źródło: Koźmiński A. K., Jemielniak D., Latusek-Jurczak D., Pikos A., *Zarządzanie. Nowe otwarcie*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa 2023, str. 40 i 43.

13. (1 pkt) Model 5 sił Portera służy do:

- a) oceny strategicznych jednostek biznesowych
- b) oceny słabych i mocnych stron organizacji na tle branży
- c) analizy atrakcyjności danej branży i opłacalności działania w niej**
- d) oceny sprawności operacyjnej organizacji, czyli zdolności do sprawnego realizowania podstawowej działalności

Komentarz eksperta: Model 5 sił Portera służy do analizy atrakcyjności branży i opłacalności działania. Składa się na niego analiza bezpośredniego otoczenia konkurencyjnego: (1) barier wejścia (groźby pojawienia się nowych konkurentów), (2) siły dostawców (siły przetargowej dostawców), (3) siły klientów (siły przetargowej nabywców), (4) konkurencji bezpośredniej (rywalizacji wewnątrz sektora), (5) zagrożenia substytutami.

Źródło: Koźmiński A. K., Jemielniak, D. Latusek-Jurczak, A. Pikos, *Zarządzanie. Nowe otwarcie*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa 2023, str. 167.

14. (1 pkt) Decyzja o podziale zysku na dywidendy i część zainwestowaną w firmę to decyzja:

- a) operacyjna
- b) inwestycyjna
- c) finansowa
- d) dywidendowa**

Komentarz eksperta: Inwestorzy i właściciele podejmują działania mające na celu osiągnięcie zamierzonych celów firmy, unikając jednocześnie zwiększenia ryzyka ponad zaakceptowany poziom. Istnieją cztery główne kategorie decyzji finansowych: decyzje operacyjne, które dotyczą poziomu kosztów i bieżącego zarządzania finansami, na przykład płynnością; decyzje inwestycyjne, które dotyczą alokacji kapitału; decyzje finansowe, które dotyczą wyboru źródeł finansowania; decyzje dywidendowe, które dotyczą podziału wyniku finansowego.

Źródło: Rutkowski A., *Zarządzanie finansami*, wyd. 4, PWE, Warszawa 2016, str. 15–16.

15. (1 pkt) Która z zasad podejmowania decyzji finansowych odnosi się do zmienności wartości pieniądza w czasie oraz trudności porównywania kwot pieniężnych w różnych przedziałach czasu?

- a) zasada efektywnego rynku
- b) zasada sygnałów

c) zasada „czas to pieniądz”

d) zasada behawioralna

Komentarz eksperta: W praktyce finansów w podejmowaniu decyzji kierujemy się wieloma zasadami. Stanowią one uogólnienie zachowań inwestorów i przedsiębiorców. Te ogólne zasady dotyczą specyficznych problemów zarządzania rozpatrywanych w kategoriach finansowych. Ich znajomość pozwala ustosunkować się do decyzji finansowych i szerzej na nie spojrzeć. Umożliwia to także zrozumienie zachowań innych podmiotów, które uczestniczą w konkretnej transakcji i często odmienne ją oceniają. Wyróżniamy zasady: egoizmu, awersji do ryzyka, dywersyfikacji, dwustronności transakcji, przyrostu zysków, sygnałów, efektywnego rynku, zależności ryzyko – stopa zwrotu, wartości pomysłów, komparatywnych korzyści, wyboru, behawioralną oraz „czas to pieniądz”. Ta ostatnia zasada wskazuje na to, że pieniądz ma różną wartość w czasie. Pieniądze otrzymane wcześniej mają wyższą wartość ze względu na możliwość zrealizowania dodatkowego dochodu z inwestycji, mniejsze ryzyko oraz większą siłę nabywczą. W tym zakresie istnieje problem porównywania kwot pieniężnych realizowanych w różnych okresach.

Źródło: Rutkowski A., *Zarządzanie finansami*, wyd. 4, PWE, Warszawa 2016, str. 19–24.

16. (1 pkt) W rachunku przepływów pieniężnych działalność polegająca na realizacji przychodów i ponoszeniu kosztów podstawowej działalności nazywana jest:

a) **działalnością operacyjną**

b) działalnością inwestycyjną

c) działalnością finansową

d) działalnością lokacyjną

Komentarz eksperta: Przepływy pieniężne są ujmowane w trzech obszarach. Są to: działalność operacyjna, finansowa i inwestycyjna. Działalność operacyjna polega na realizacji przychodów i ponoszeniu kosztów podstawowej działalności, która nie może być zaliczona do działalności inwestycyjnej lub finansowej. Działalność operacyjna znajduje odbicie przede wszystkim w rachunku zysków i strat, w przychodach, kosztach i podatkach. Działalność inwestycyjna, inaczej lokacyjna, sprowadza się do gospodarowania aktywami trwałymi firmy w długim przedziale czasu oraz dokonywania inwestycji w krótkoterminowe aktywa obrotowe. Działalność finansowa polega na pozyskaniu środków finansowych dla firmy i obsłudze dostawców tych środków. Znajduje ona bezpośrednie odzwierciedlenie w pasywach bilansu, w zmianach kapitałów własnych oraz obcych.

Źródło: Rutkowski A., *Zarządzanie finansami*, wyd. 4, PWE, Warszawa 2016, str. 57.

17. (1 pkt) W cyklu życia produktu wyróżnia się następujące przepływy pieniężne:

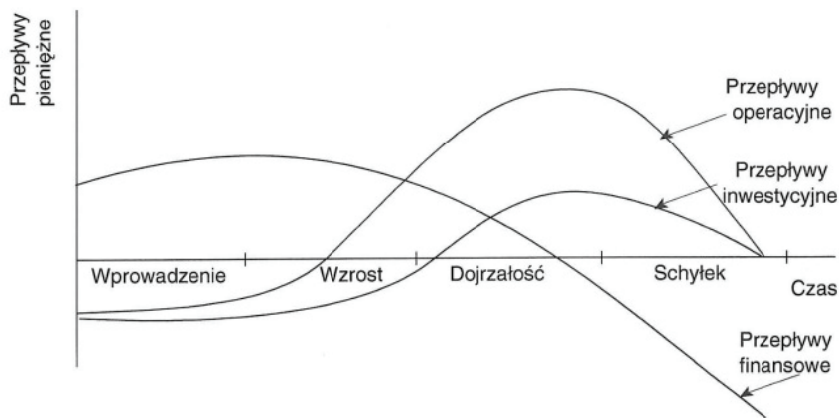
a) kapitałowe, kosztowe, kredytowe

b) wprowadzające, stabilizujące, schyłkowe

c) **operacyjne, inwestycyjne, finansowe**

d) zysku, straty, równowagi

Komentarz eksperta: Zróżnicowanie przepływów pieniężnych wynika z cyklu życia produktu. Przepływy pieniężne: operacyjne, inwestycyjne oraz finansowe w poszczególnych stadiach cyklu życia produktu prezentują się następująco:

Źródło: J.M. Wahlen, S.P. Baginski, M.T. Bradshaw, *Financial Reporting and Statement Analysis, A Strategic Perspective*, South-Western Cengage Learning, Mason 2011, s. 158.

Źródło: Rutkowski A., *Zarządzanie finansami*, wyd. 4, PWE, Warszawa 2016, str. 68–69.

18. (1 pkt) Jak nazywa się leasing, w którym poza leasingodawcą i leasingobiorcą występuje podmiot (pożyczkodawca) finansujący transakcję w całości lub w części?
- a) leasing sprzedaży
  - b) leasing zwrotny
  - c) leasing kombinowany
  - d) leasing lewarowany**

Komentarz eksperta: W literaturze przedmiotu wyróżniamy m.in.: leasing sprzedaży (umowa leasingowa, w której przedmiot leasingu staje się własnością leasingobiorcy po zakończeniu okresu leasingu, często za symboliczną opłatą); leasing zwrotny (forma leasingu, w której leasingodawca sprzedaje przedmiot leasingu z gwarancją, że leasingobiorca odkupi go po zakończeniu umowy leasingowej); leasing kombinowany (łączy cechy różnych rodzajów leasingu, na przykład leasingu finansowego i operacyjnego, w celu dostosowania umowy do konkretnych potrzeb leasingobiorcy); leasing lewarowany (leasingobiorca wykorzystuje dodatkowe finansowanie, np. kredyt, w celu sfinansowania części kosztów leasingu, zwiększając potencjalne zyski, ale jednocześnie zwiększając ryzyko).

Źródło: Rutkowski A., *Zarządzanie finansami*, wyd. 4, PWE, Warszawa 2016, str. 354.

19. (1 pkt) Jaki rodzaj pieniądza początkowo był odważany, a z czasem przekształcił się w pieniądz bity w postaci monet (np. z brązu, srebra, złota)?
- a) kruszcowy**
  - b) wymienialny
  - c) reglamentowany
  - d) kierowany

Komentarz eksperta: Początkowo, w historii rozwoju pieniądza, istniał system oparty na kruszczach, zwany pieniądzem kruszczowym. W tym systemie wartość pieniądza określana była przez wagę użytego kruszcu takiego jak złoto, srebro czy miedź. Stopniowo system ten przekształcił się w pieniądź bity, czyli monety wytwarzane z brązu, srebra lub złota. Ich wartość była bezpośrednio powiązana z zawartością kruszcu, co czyniło je pełnowartościowym pieniądzem, w przeciwieństwie do dzisiejszych pieniędzy papierowych lub monet nominalnych, które reprezentują jedynie wartość nabywczą. Podsumowując, pieniądź kruszczowy należał do kategorii pieniądza automatycznego, co oznacza, że jego wartość była bezpośrednio związana z wartością kruszców, z których został wytworzony.

Źródło: Beksiak J., *Ekonomia. Kurs podstawowy*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2014, str. 151–153.

20. (1 pkt) W modelowym łańcuchu wartości wg M. E. Portera do funkcji pomocniczych nie zalicza się:
- a) zarządzania zasobami ludzkimi
  - b) zaopatrzenia
  - c) infrastruktury przedsiębiorstwa
  - d) marketingu i sprzedaży**

Komentarz eksperta: Posługując się modelem wartości przedsiębiorstwa można w uproszczony sposób przedstawić je jako sekwencję działań, które określa się mianem funkcji podstawowych i zalicza się do nich: logistykę wejścia (logistyka wewnętrzna), operacje (produkcja), logistykę wyjścia (logistyka zewnętrzna), marketing i sprzedaż (handel), usługi (serwis). Jednak działania te nie mogą być dobrze wykonane bez działań zarządczych i doradczych, które nazywa się funkcjami pomocniczymi, gdzie wyróżnia się zaopatrzenie, rozwój i zmiany w technologii, zarządzanie zasobami ludzkimi oraz infrastrukturę przedsiębiorstwa.

Źródło: Gierszewska G., Romanowska M., *Analiza strategiczna przedsiębiorstwa*, wyd. 5, PWE, Warszawa 2017, str. 134–135.

21. (1 pkt) Od 1 lipca 2024 roku pensja minimalna zostanie podniesiona do kwoty:
- a) 4 280 zł brutto
  - b) 4 300 zł brutto**
  - c) 4 324 zł brutto
  - d) 4 480 zł brutto

Komentarz eksperta: Wzrost płacy minimalnej w roku 2024 został podzielony na dwa etapy. Od 1 stycznia 2024 roku najniższa pensja wzrosła do 4 242 zł brutto, natomiast od 1 lipca wzrośnie do 4 300 zł brutto.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/premier/min-stawka-godzinowa-2024>

22. (1 pkt) Inflacja średnioroczna w 2023 roku wyniosła:
- a) 10,8%
  - b) 12,5%
  - c) 14,2%
  - d) 11,4%**

Komentarz eksperta: Poziom inflacji w ujęciu rocznym za 2023 okazał się niższy od oczekiwań rynkowych i prognoz. Ostatecznie średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2023 r. wyniósł 11,4% – podał Główny Urząd Statystyczny. Warto zwrócić uwagę, że w 2022 r. średnioroczna inflacja wynosiła aż 14,4%.

Źródło: <https://kig.pl/inflacja-w-grudniu-2023-finalne-dane-gus/>

23. (1 pkt) Który z wymienionych elementów nie zalicza się do wewnętrznych czynników kształtujących kulturę organizacyjną?
- a) cechy osobowości osób, które tworzą daną firmę
  - b) kadra kierownicza
  - c) obszar działalności**
  - d) obrane rozwiązania organizacyjne

Komentarz eksperta: Kultura organizacyjna określa efektywność działania organizacji oraz oddziałuje na motywację pracowników. Mają na nią wpływ zewnętrzne i wewnętrzne czynniki. Czynniki wewnętrzne działają we współzależności i można do nich zaliczyć: cechy osobowości osób, które tworzą daną firmę, kadre kierowniczą i obrane rozwiązania organizacyjne. Czynniki zewnętrzne świadczą o kształcie i jakości kultury organizacyjnej występującej w przedsiębiorstwie. Można do nich zaliczyć: czynniki ekonomiczne (obszar działalności, system gospodarczy), czynniki społeczne (organizacje społeczne, związkowe), czynniki techniczne (nowości technologiczne, innowacje).

Źródło: Zakrzewska-Bielawska A. (red.), *Podstawy zarządzania. Teoria i ćwiczenia*, Nieoczywiste, Łódź 2020, str. 487–488.

24. (1 pkt) Koncepcja marketingu w poszerzonej formie (7P) nie zawiera instrumentu o nazwie:
- a) rodzaj płatności (ang. payment)**
  - b) ludzie (ang. people)
  - c) materialne świadectwo (ang. physical evidence)
  - d) procesy (ang. processes)

Komentarz eksperta: Podstawowa koncepcja marketingu w poszerzonej formie (7P) określana mianem 4P zawiera produkt (ang. product), cenę (ang. price), dystrybucję (ang. place), promocję (ang. promotion). W poszerzonej formie znajdują się w nim jeszcze: ludzie (ang. people), materialne świadectwo (ang. physical evidence) i procesy (ang. processes).

Źródło: Waśkowski Z. (red.), *Marketing. Podręcznik akademicki*, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Poznań 2022, str. 21–24.

25. (1 pkt) Przykładowe elementy otoczenia zewnętrznego przedsiębiorstwa to:
- a) klienci, dostawcy, banki, pracownicy, administracja publiczna
  - b) pośrednicy, pracownicy, partnerzy strategiczni, regulatorzy, konkurencja
  - c) lokalna społeczność, klienci, dostawcy, producenci, zewnętrzne źródła finansowania**
  - d) strategiczni sojusznicy, partnerzy, konkurencja, urząd skarbowy, ZUS, zarząd

Komentarz eksperta: Interesariuszami zewnętrznymi tworzącymi zewnętrzne otoczenie przedsiębiorstwa są te podmioty oraz osoby lub grupy osób, które wywierają wpływ na przedsiębiorstwo, działając w jego otoczeniu. Pracownicy oraz zarząd stanowią otoczenie wewnętrzne przedsiębiorstwa.

26. (2 pkt) Jak powinno wyglądać zarządzanie czasem pracy pracownika w kontekście godnej pracy?
- a) pracodawca kontroluje godziny pracy pracownika ze względu na planowanie rozwoju przedsiębiorstwa
  - b) pracownik ma kontrolę nad swoim czasem pracy, co umożliwia zrównoważenie życia zawodowego i prywatnego (utrzymanie work-life balance)**
  - c) pracownik pracuje w nadgodzinach, aby zwiększyć swoją produktywność i ograniczyć rutynę
  - d) pracodawca ogranicza liczbę godzin pracy, aby zmniejszyć stres pracowników i zagrożenie wypaleniem zawodowym

Komentarz eksperta: W zarządzaniu zasobami ludzkimi w kontekście godnej pracy promuje się trend związany z dostosowaniem zarządzania do potrzeb pracowników, który służy też rozwiązaniu problemu ich przeciążenia, wyczerpania i wypalenia obowiązkami. Zaangażowani pracownicy są bardziej produktywni, dlatego liderzy szukają sposobów na uwolnienie i wykorzystanie ich kreatywności i energii. Na poczucie dobrostanu pracowników wpływa możliwość elastycznego zarządzania czasem, czyli zaplanowania harmonogramu pracy i dostępności w celu utrzymania work-life balance.

27. (2 pkt) Jaki jest najważniejszy cel unijnej strategii promowania godnej pracy na świecie?
- a) wyeliminowanie pracy dzieci i pracy przymusowej**
  - b) zakazanie wprowadzania na rynek unijny produktów niewiadomego pochodzenia
  - c) poprawa jakości życia ludzi na świecie i redukcja nierówności społecznych
  - d) rozwój wymiaru socjalnego pracy i promowanie poszanowania praw człowieka

Komentarz eksperta: „Komisja przedstawia (...) komunikat w sprawie godnej pracy na całym świecie, potwierdzający zobowiązanie UE do propagowania godnej pracy zarówno w obrębie Unii, jak i poza nią. Głównym celem tej inicjatywy jest wyeliminowanie pracy dzieci oraz pracy przymusowej”.

Źródło: https://poland.representation.ec.europa.eu/news/godna-praca-dla-wszystkich-2022-02-23_pl

28. (2 pkt) Jakie role – według Mintzberga – pełnią menedżerowie?

- a) **interpersonalne, informacyjne i decyzyjne**
- b) interpersonalne, motywacyjne i decyzyjne
- c) przywódcze, motywacyjne i decyzyjne
- d) organizacyjne, etyczne i decyzyjne

Komentarz eksperta: Według Mintzberga menedżerowie pełnią trzy zasadnicze role: (1) interpersonalne – reprezentant, przywódca, łącznik; (2) informacyjne – monitor, rozdzielający informacje i rzecznik; oraz (3) decyzyjne – przedsiębiorca, kierujący zakłóceniami, rozdzielający zasoby i negocjator.

29. (2 pkt) Piramida Carrola, zwana piramidą odpowiedzialności, przedstawia czteropoziomowy model obejmujący odpowiedzialność:

- a) **ekonomiczną, prawną, etyczną, filantropijną**
- b) ekonomiczną, prawną, społeczną, polityczną
- c) ekonomiczną, społeczną, relacyjną, biznesową
- d) ekonomiczną, prawną, społeczną, instytucjonalną

Komentarz eksperta: Piramida Carrola, zwana piramidą odpowiedzialności, przedstawia czteropoziomowy model obejmujący odpowiedzialność ekonomiczną, prawną, etyczną i filantropijną. Pokazuje wymagania i oczekiwania zarówno przedsiębiorstwa, jak i wszystkich interesariuszy.

30. (2 pkt) Innowacje przełomowe są definiowane jako:

- a) **innowacje, które radykalnie zmieniają zasady gry w danej branży**
- b) innowacje służące poprawie jakości życia i będące odpowiedzią na potrzeby społeczeństwa
- c) innowacje na styku organizacji z rynkiem dóbr i usług oraz rynkiem finansowym i kapitałowym
- d) innowacje dotyczące społecznych mechanizmów regulujących zachowania odbiorców produktu wytwarzanego przez organizację

Komentarz eksperta: Innowacje przełomowe są definiowane jako innowacje, które radykalnie zmieniają zasady gry w danej branży. Natomiast te służące poprawie jakości życia i będące odpowiedzią na potrzeby społeczeństwa to innowacje społeczne. Innowacje na styku organizacji z rynkiem dóbr i usług oraz rynkiem finansowym i kapitałowym to innowacje ekonomiczno-finansowe, a dotyczące społecznych mechanizmów regulujących zachowania odbiorców produktu wytwarzanego przez organizację to innowacje społeczno-ekonomiczne.

31. (2 pkt) Co oznaczają tzw. inwestycje typu greenfield?

- a) inwestycje, w których kupuje się całość lub część istniejącego przedsiębiorstwa w celu wykorzystania go bądź jego majątku do dalszych inwestycji
- b) inwestycje umożliwiające prowadzenie biznesu zgodnie ze strategią firmy

c) **inwestycje od podstaw, gdy buduje się nowe przedsiębiorstwo, np. w formie oddziału lub spółki córki**

d) inwestycje oparte na współpracy międzynarodowych dużych przedsiębiorstw

Komentarz eksperta: Inwestycje typu greenfield oznaczają inwestycje od podstaw, gdy buduje się nowe przedsiębiorstwo, np. w formie oddziału lub spółki córki. To jeden z rodzajów bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które są dokonywane w celu trwałego zdobycia udziału w zagranicznym podmiocie gospodarczym. Innym rodzajem bezpośrednich inwestycji zagranicznych są tzw. inwestycje typu brownfield, czyli inwestycje, w których kupuje się całość lub część istniejącego przedsiębiorstwa w celu wykorzystania go bądź jego majątku do dalszych inwestycji.

32. (2 pkt) Trzy podstawowe sposoby pozyskiwania przewagi konkurencyjnej według Portera to:

a) jakość (unikalność, zróżnicowanie), innowacyjność, rentowność

b) jakość (unikalność, zróżnicowanie), innowacyjność, opłacalność

c) **unikalność (jakość, zróżnicowanie), przywództwo kosztowe, nisza (koncentracja)**

d) innowacyjność, przywództwo kosztowe, wydajność

Komentarz eksperta: Przewaga konkurencyjna jest tym, co wyróżnia organizację i co pozwala jej skutecznie rywalizować na rynku. Wynika ona z kluczowych kompetencji organizacji. Organizacja robi coś, czego inni nie potrafią lub robi to lepiej niż inni. Trzy podstawowe sposoby pozyskiwania przewagi konkurencyjnej według Portera to unikalność, przywództwo kosztowe, nisza.

33. (2 pkt) Wzór na okres obrotu gotówką to:

a) $\text{okres obrotu gotówką} = (\text{okres obrotu zapasami}) - (\text{okres ściągania należności}) - (\text{okres spłaty zobowiązań})$

b) $\text{okres obrotu gotówką} = (\text{okres obrotu zapasami}) + (\text{okres ściągania kredytów}) - (\text{okres spłaty zobowiązań})$

c) **$\text{okres obrotu gotówką} = (\text{okres obrotu zapasami}) + (\text{okres ściągania należności}) - (\text{okres spłaty zobowiązań})$**

d) $\text{okres obrotu gotówką} = (\text{okres obrotu zapasami} * \text{okres ściągania należności}) - (\text{okres spłaty zobowiązań})$

Komentarz eksperta: Poprawny wzór na okres obrotu gotówką to: $\text{okres obrotu gotówką} = (\text{okres obrotu zapasami}) + (\text{okres ściągania należności}) - (\text{okres spłaty zobowiązań})$. Ten wzór uwzględnia czas, jaki zajmuje przedsiębiorstwu obrót zapasami, czas potrzebny na ściągnięcie należności od klientów oraz czas spłaty zobowiązań wobec dostawców. Suma tych trzech okresów daje całkowity czas, w jakim przedsiębiorstwo konwertuje swoje zasoby na gotówkę. Dąży się, by okres ten był jak najkrótszy. Okres obrotu gotówką skraca się, przyspieszając obrót zapasami i należnościami oraz opóźniając spłatę zobowiązań.

Źródło: Rutkowski A., *Zarządzanie finansami*, wyd. 4, PWE, Warszawa 2016, str. 399.

34. (2 pkt) Jak nazywa się bezrobocie, które występuje w rolnictwie i odnosi się do sytuacji, kiedy liczba zdolnych do pracy członków rodzin jest zbyt duża, aby mogli być efektywnie wykorzystani w małych, tradycyjnych gospodarstwach wiejskich?
- a) frykcyjne
  - b) strukturalne
  - c) chroniczne
  - d) agrarne**

Komentarz eksperta: Bezrobocie agrarne występuje, gdy ludzie pracujący w sektorze rolnictwa nie mają możliwości zatrudnienia lub ich praca jest ograniczona ze względu na czynniki zewnętrzne, takie jak sezonowość prac rolniczych, zmiany w technologii rolniczej lub niewystarczająca ilość ziemi do uprawy. Jest to szczególnie problematyczne w krajach, gdzie rolnictwo odgrywa dużą rolę w gospodarce, a infrastruktura rolnicza i wsparcie dla tego sektora są niewystarczające. W Polsce bezrobocie agrarne było bardzo wysokie – liczone w milionach – w okresie międzywojennym.

Źródło: Beksiak J., *Ekonomia. Kurs podstawowy*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2014, str. 173–174.

35. (2 pkt) W rachunku zysków i strat przychodami finansowymi są:
- a) należne przychody osiągnięte z operacji finansowych (np. dywidendy i inne korzyści uzyskane z zysków spółek)**
  - b) należne przychody osiągnięte z działalności o charakterze innym niż podstawowa (np. odpisy przedawnionych zobowiązań)
  - c) należne przychody ze sprzedaży towarów, produktów i materiałów
  - d) nadwyżka podstawowych przychodów ze sprzedaży nad księgowymi kosztami ich uzyskania

Komentarz eksperta: Rachunek zysków i strat to standardowe sprawozdanie finansowe pokazujące, jak operacje biznesowe firmy przekładają się na zyski lub straty przez określony czas. Przychody finansowe są to należne przychody osiągnięte z operacji finansowych. Obejmują m.in.: dywidendy i inne korzyści uzyskane z zysków spółek, w których analizowana firma ma udziały kapitałowe, odsetki i prowizje od pożyczek udzielonych przez firmy, oprocentowanie lokat, oprocentowanie obligacji, dyskonto przy zakupie weksli.

Źródło: Rutkowski A., *Zarządzanie finansami*, wyd. 4, PWE, Warszawa 2016, str. 30–32.

36. (2 pkt) W którym roku powołano Międzynarodowy Fundusz Walutowy (w Bretton Woods, w Stanach Zjednoczonych)?
- a) 1905
  - b) 1914
  - c) 1944**
  - d) 1991

Komentarz eksperta: Po ciężkich doświadczeniach wielkiego kryzysu i drugiej wojny światowej podjęto próbę powołania systemu kierowania pieniądzem w skali światowej (a co najmniej w skali świata kapitalistycznego). Pierwszą taką udaną próbą było powołanie systemu z Bretton Woods, nazwanego tak od miejscowości w Stanach Zjednoczonych, w której 22 lipca 1944 r. zawarto układy o współdziałaniu i powołano Międzynarodowy Fundusz Walutowy. Była to organizacja ustalająca reguły postępowania uczestników i udostępniająca środki finansowe krajom członkowskim, które znalazły się w trudnej sytuacji płatniczej.

Źródło: Beksiak J., *Ekonomia. Kurs podstawowy*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2014, str. 158.

37. (2 pkt) Która sekwencja przedstawia poprawną kolejność poddawania analizie danych ilościowych?
- a) kodowanie => edycja => analiza => tabulacja => walidacja
  - b) analiza => kodowanie => edycja => walidacja => tabulacja
  - c) walidacja => edycja => kodowanie => tabulacja => analiza**
  - d) tabulacja => kodowanie => analiza => edycja => walidacja

Komentarz eksperta: W pierwszym kroku należy wykonać walidację danych, czyli określić, czy rzetelnie przeprowadzono badania. Drugim etapem jest edycja, w trakcie której wychwytuje się błędy lub braki. W trzecim kroku należy dane zakodować, czyli pogrupować i przydzielić poszczególnym wariantom odpowiedzi na pytania konkretne kody w postaci numerów lub symboli. W czwartym etapie możliwe jest wykonanie tabulacji, czyli uporządkowanie odpowiedzi i przedstawienie ich w formie tabel. W ostatnim kroku dane poddaje się analizie poprzez wykorzystanie mierników i metod statystycznych.

Źródło: Waśkowski Z. (red.), *Marketing. Podręcznik akademicki*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2022, str. 110.

38. (2 pkt) Ile ról w zespole wyróżnił Raymond Meredith Belbin – brytyjski teoretyk zarządzania specjalizujący się w zarządzaniu zespołami?
- a) 7
  - b) 9**
  - c) 11
  - d) 13

Komentarz eksperta: Raymond Meredith Belbin po wielu latach badań nad zachowaniami zespołów i wydajnością zidentyfikował dziewięć typów zachowań zwanych rolami zespołowymi. Role zespołowe dzielą się na role socjalne (Dusza Zespołu, Koordynator, Poszukiwacz Źródeł), role intelektualne (Ewaluator, Kreator, Specjalista) oraz role zadaniowe (Implementer, Lokomotywa, Perfekcjonista).

Źródło: Moduł metodyczny w ramach MentorshipAcademy: <https://www.belbin.pl/role-zespolowe-belbina/>

39. (2 pkt) Styl inwestowania, w którym horyzont inwestycyjny mieści się w przedziale od 1 do 5 dni to:
- a) swing trading**
  - b) position trading
  - c) momentum trading
  - d) intraday trading

Komentarz eksperta: Styl inwestowania jest pewną indywidualną cechą każdego gracza na rynku inwestycyjnym. Można wyróżnić wiele stylów inwestycyjnych, m.in.:

- intraday trading – horyzont czasowy kilkuminutowy,
- day trading – horyzont czasowy od kilkunastu minut do kilku godzin,
- momentum trading – horyzont czasowy około połowy dnia,
- swing trading – horyzont czasowy od 1 do 5 dni,
- position training – horyzont czasowy od 5 dni do 3 miesięcy,
- intermediate-term trading – horyzont czasowy od 3 miesięcy do 12 miesięcy,
- long-term investing – horyzont czasowy dłuższy niż 12 miesięcy.

Źródło: Borowski K., *Metody inwestowania na rynkach finansowych*, Difin, Warszawa 2018, str. 156–157.

40. (2 pkt) Jaki rodzaj korzyści związanych z outsourcingiem reprezentują następujące efekty:
- przeniesienie na dostawcę odpowiedzialności za realizację funkcji,
  - podział ryzyka między firmę macierzystą i usługową,
  - poczucie bezpieczeństwa związane z trwałością współpracy z zewnętrznym dostawcą.
- a) korzyści operacyjne
  - b) korzyści prawne**
  - c) korzyści ekonomiczno-finansowe
  - d) korzyści organizacyjno-kadrowe

Komentarz eksperta: Outsourcing przynosi firmie macierzystej korzyści: strategiczne, operacyjne, ekonomiczno-finansowe, organizacyjno-kadrowe, techniczno-technologiczne, motywacyjne oraz prawne. Elementy te mają charakter bezpośredni, co oznacza, że można je przypisać wyłącznie obsłudze zewnętrznej. Wymienione w pytaniu efekty związane są z korzyściami prawnymi, gdyż:

- przeniesienie na dostawcę odpowiedzialności za realizację funkcji może oznaczać określenie i uregulowanie odpowiedzialności w umowie outsourcingowej, co wpływa na aspekty prawne współpracy,
- podział ryzyka między firmę macierzystą i usługową może oznaczać uwzględnienie odpowiednich klauzul umownych i prawnych regulujących mechanizmy podziału ryzyka, co może zminimalizować konflikty i skutkować korzyściami dla obu stron,
- poczucie bezpieczeństwa związane z trwałością współpracy z zewnętrznym dostawcą oznacza stabilność współpracy i zależy często od uregulowań prawnych w umowie, co może wpłynąć na trwałość i bezpieczeństwo współpracy.

Źródło: Szymańska K. (red.), *Kompendium technik i metod zarządzania. Teoria i ćwiczenia*, Wolters Kluwer, Warszawa 2019, str. 222–223.

41. (2 pkt) „Kapitan statku opuszcza go w razie katastrofy jako ostatni” to przykład:

- a) etyki biznesu
- b) etyki zarządzania
- c) etyki zawodowej**
- d) mikroetyki

Komentarz eksperta: Etyka to nauka filozoficzna zajmująca się m.in.: normami moralnymi, wzorami, zachowaniami czy wartościami. W ramach obszarów zainteresowań etyki wyróżnia się etykę gospodarczą, która zajmuje się badaniem moralności gospodarującego społeczeństwa i ma charakter wartościujący. W jej ramach wyróżnia się:

- makroetykę – skupiającą się wokół gospodarki narodowej oraz społeczeństwa,
- mezoetykę – badającą poszczególne podmioty gospodarcze oraz inne instytucje rynkowe,
- mikroetykę – analizującą działania jednostek na rynku,
- etykę zawodową – badającą moralność przedstawicieli konkretnych zawodów,
- etykę globalną – analizującą międzynarodową działalność gospodarczą,
- etykę zarządzania – badającą zachowania przedsiębiorstw i ich menedżerów,
- etykę biznesu – skupiającą się wokół gospodarki rynkowej, która odnosi się do etyki stosowanej w biznesie.

Hasło „Kapitan statku opuszcza go w razie katastrofy jako ostatni” odwołuje się do etyki zawodowej, gdyż nawiązuje do jej kluczowych elementów takich jak:

- normy spisane odpowiadające na pytanie, jak powinni postępować ludzie,
- przekonania moralne osób wykonujących określony zawód,
- postępowanie przedstawicieli danego zawodu wg przyjętych kryteriów moralnych.

Źródło: Zakrzewska-Bielawska A. (red.), *Podstawy zarządzania. Teoria i ćwiczenia*, Nieoczywiste, Łódź 2020, str. 492–497.

42. (2 pkt) W teorii X i Y McGregora podejście X oznacza, że pracownicy:

- a) w odpowiednich warunkach sami dążą do wzięcia odpowiedzialności
- b) mają wewnętrzną motywację do osiągnięcia celów
- c) wykorzystują w firmie tylko część swoich talentów
- d) nie lubią pracy i starają się jej w miarę możliwości unikać**

Komentarz eksperta: Podejście X oznacza, że pracownicy nie lubią swojej pracy, gdyż są często kontrolowani lub karani. Jest to przeciwieństwem podejścia Y, czyli zestawu pozytywnych założeń dotyczących pracowników, które prowadzą do wniosku, że zadaniem menedżera jest stworzenie środowiska pracy, które zachęca do zaangażowania się w realizację celów organizacji i stwarza pracownikom możliwości wykazania się inicjatywą i samorozwojem.

43. (2 pkt) Cechą organizacji biurokratycznej w modelu Webera nie jest:

- a) jasno określona hierarchia i system kontroli
- b) budowanie relacji osobowych**
- c) uzależnienie awansu od umiejętności i zasług, a nie od pochodzenia czy też koneksji
- d) ciągłość (istnienia i działania)

Komentarz eksperta: Według Webera do cech organizacji biurokratycznej zalicza się te cechy, które wspierają formalny system organizacji charakteryzujący się podziałem pracy, jasno określoną hierarchią, szczegółowymi przepisami oraz bezosobowymi relacjami. Dlatego budowanie relacji osobowych nie zalicza się do cech organizacji biurokratycznej.

44. (2 pkt) Jakie działanie zajmuje pierwsze miejsce w hierarchii 3R postępowania z zasobami w gospodarce o obiegu zamkniętym?

- a) recykling
- b) ponowne wykorzystanie
- c) redukcja**
- d) reorganizacja

Komentarz eksperta: Hierarchia postępowania z zasobami (odpadami i surowcami) w gospodarce o obiegu zamkniętym obejmuje poniższe działania, tzw. 3R, w następującej kolejności: reduce (redukcja zapotrzebowania), reuse (ponowne użycie), recycle (przetworzenie celem odzyskania surowca). Działaniem priorytetowym jest redukcja, która odnosi się zarówno do redukcji ilości wykorzystywanych surowców, jak i ilości odpadów. Przykładowo, warto zadać sobie pytanie, które produkty obecnie sprzedawane w opakowaniach rzeczywiście tych opakowań wymagają.

45. (2 pkt) Kluczowe porozumienie międzynarodowe, które jest obecnie podstawą dla celów redukcji emisji gazów cieplarnianych w Unii Europejskiej to:

- a) protokół z Kioto
- b) porozumienie paryskie**
- c) pakt przyjęty na konferencji klimatycznej COP26 w Glasgow
- d) Agenda 2030

Komentarz eksperta: W 2015 r. światowi przywódcy uzgodnili nowe ambitne cele w walce ze zmianami klimatu. Porozumienie paryskie to plan działań mających ograniczyć globalne ocieplenie. Jego najważniejsze cele to zatrzymać wzrost średniej globalnej temperatury na poziomie dużo poniżej 2°C względem poziomu z czasów przedprzemysłowych i starać się, by było to nie więcej niż 1,5°C.

46. (2 pkt) Unijny cel redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2050 roku polega na:
- ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55%
  - ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 30%
  - osiągnięciu neutralności klimatycznej**
  - ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych o 100%

Komentarz eksperta: Wszystkie 27 państw członkowskich zobowiązało się do osiągnięcia do 2050 roku neutralności klimatycznej w całej Unii Europejskiej. Aby zrealizować ten cel, emisje gazów cieplarnianych mają zostać ograniczone o co najmniej 55% do 2030 roku w stosunku do poziomów z 1990 roku.

47. (2 pkt) Celem porozumienia paryskiego jest:
- dążenie do ograniczenia średniego tempa wzrostu temperatury na świecie do 2°C, a docelowo do 1,5°C w stosunku do epoki przedprzemysłowej**
  - zbudowanie taksonomii umożliwiającej ocenę stopnia, w jakim przykładowo działalność gospodarcza jest zrównoważona w sensie środowiskowym
  - zbudowanie strategii dekarbonizacji Unii Europejskiej
  - ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w Europie o co najmniej 55% do 2030 r. w porównaniu z poziomem z 1900 r.

Komentarz eksperta: Istnieją naukowe dowody potwierdzające występowanie zależności pomiędzy emisją gazów cieplarnianych a ocieplaniem się klimatu. Podnoszenie się temperatury na świecie stanowi zagrożenie dla bioróżnorodności oraz dla funkcjonowania człowieka. Jest także przyczyną zmian klimatycznych, które z kolei generują fizyczne ryzyko dla przedsiębiorstw. Może ono zrealizować się na przykład w formie suszy czy powodzi i może mieć realny wpływ na zdolność przedsiębiorstwa do działania, do trwania i do przynoszenia wartości dla interesariuszy.

Stąd, w ramach porozumienia paryskiego, które zostało osiągnięte podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu (COP21) w 2015 r., sygnatariusze zobowiązali się do pewnych wysiłków, aby ograniczyć ocieplanie się klimatu.

Sedno porozumienia paryskiego to zobowiązanie:

- do dążenia do ograniczenia średniego wzrostu temperatury znacznie poniżej 2°C, a docelowo do 1,5°C w stosunku do epoki przedprzemysłowej,
- do adaptacji i ograniczania skutków zmian klimatycznych,
- do zintegrowania działania sektora finansowego z celami klimatycznymi.

Na mocy tego porozumienia kraje je ratyfikujące zobowiązały się do opracowania własnych planów ukierunkowanych na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych (Intended Nationally Determined Contribution) oraz do ich publikowania i weryfikowania.

48. (2 pkt) Jeden ze sposobów strukturyzowania finansowania zrównoważonych projektów stanowi finansowanie sustainability-linked. Jego cechą charakterystyczną jest:
- finansowanie wyłącznie farm wiatrowych i instalacji fotowoltaicznych
  - finansowanie wyłącznie projektów społecznych związanych ze zrównoważonym rozwojem
  - finansowanie wyłącznie projektów, które przyczyniają się do realizacji celów wskazanych w taksonomii
  - d) uzależnienie wysokości kosztu finansowania od spełnienia założonego celu związanego ze zrównoważonym rozwojem**

Komentarz eksperta: Komisja Europejska stoi na stanowisku, że kapitał prywatny powinien być zaangażowany w realizację celów związanych ze zrównoważonym rozwojem. Działania sektora finansowego powinny być ukierunkowane na finansowanie przedsięwzięć związanych ze zrównoważonym rozwojem.

Z tego też względu kluczowe jest zapewnienie instrumentów finansowych, które będą to umożliwiały. Jednym z nich są instrumenty emitowane w formule sustainability-linked. Mogą to być na przykład obligacje, których wysokość kuponu (odsetek) jest uzależniona od spełnienia określonych, mierzalnych celów związanych ze zrównoważonym rozwojem. Przykładem takiej emisji jest emisja dokonana przez jedną ze spółek z branży energetycznej, w której wysokość odsetek od obligacji była uzależniona od ratingu w zakresie zrównoważonego rozwoju, nadanego przez jedną z wiodących agencji ratingowych. W przypadku poprawy ratingu wysokość kuponu od obligacji miała zostać obniżona. Z perspektywy emitenta oznacza to możliwość obniżenia kosztu obsługi finansowania (niższy kupon).

49. (2 pkt) Zgodnie z regulacją SFDR (regulacja w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych) ciemnozielone fundusze inwestycyjne:
- inwestują wyłącznie w przedsiębiorstwa, które deklarują realizację przynajmniej jednego celu społecznego wynikającego z taksonomii
  - b) obok celu finansowego deklarują realizację określonego, mierzalnego celu niefinansowego**
  - deklarują promowanie cech ESG
  - nie są obowiązane do uwzględniania kryteriów ESG w zarządzaniu ryzykiem portfela

Komentarz eksperta: Rozporządzenie SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) jest ukierunkowane na osiągnięcie większej przejrzystości w odniesieniu do sposobu analizowania ryzyk dla zrównoważonego rozwoju, które występują w ramach działalności prowadzonej przez uczestników rynku finansowego i doradców finansowych. W praktyce ma to przynieść poprawę przejrzystości rynku zrównoważonych produktów inwestycyjnych oraz przeciwdziałać zjawisku greenwashingu.

Rozporządzenie SFDR dotyczy takich podmiotów jak:

- zakłady ubezpieczeń na życie, które oferują ubezpieczeniowe produkty inwestycyjne,

- doradcy finansowi (m.in. firmy inwestycyjne świadczące usługi zarządzania portfelem, instytucje kredytowe świadczące usługi doradztwa inwestycyjnego, pośrednicy ubezpieczeniowi świadczący usługi doradztwa ubezpieczeniowego w odniesieniu do ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych),
- firmy inwestycyjne świadczące usługi zarządzania portfelem.

Według rozporządzenia SFDR fundusze inwestycyjne należy zaklasyfikować do jednej z trzech kategorii:

- produkty neutralne pod względem ESG, które nie promują cech inwestycyjnych ESG, jedynie „integrują czynniki ryzyka dla zrównoważonego rozwoju” (zdefiniowane w art. 6 SFDR),
- produkty jasnozielone „light green”, które „promują aspekty środowiskowe i społeczne” (choć nie wyłącznie) i inwestują w spółki przestrzegające zasad dobrych praktyk zarządczych, ale nie mają tego na celu (zdefiniowane w art. 8 SFDR),
- produkty ciemnozielone „dark green”, które „mają na celu zrównoważone inwestycje” – czyli koncentrują się na zrównoważonych inwestycjach jako celu szczegółowym funduszu (zdefiniowane w art. 9 SFDR).

W praktyce przyporządkowanie funduszu powinno zwiększyć transparentność produktową oraz ochronę inwestorów przed ryzykiem tzw. greenwashingu. TFI nie mogą promować jako „odpowiedzialnych” czy „zielonych” funduszy, które takie w rzeczywistości nie są.

50. (2 pkt) Wśród priorytetów Unii Europejskiej wskazanych w Europejskim Zielonym Ładzie jest:
- a) zapewnienie zrównoważonych wzorców konsumpcji
  - b) zapewnienie zdrowego życia i promowanie dobrego samopoczucia dla wszystkich w każdym wieku
  - c) sprawienie, aby miasta i osiedla ludzkie sprzyjały włączeniu społecznemu, były bezpieczne, odporne i zrównoważone
  - d) przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym**

Komentarz eksperta: Gospodarka o obiegu zamkniętym to system gospodarczy, w którym możliwie jak najdłużej utrzymuje się wartości produktów, materiałów i innych zasobów w gospodarce, zwiększa ich wydajne wykorzystanie w produkcji i konsumpcji, a tym samym ogranicza środowiskowe skutki ich stosowania, a także minimalizuje się powstawanie odpadów i uwalnianie substancji niebezpiecznych na wszystkich etapach ich cyklu życia, w tym poprzez stosowanie hierarchii postępowania z odpadami.

Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym polega m.in. na:

- zwiększeniu trwałości produktów,
- zwiększeniu możliwości naprawy produktów, ich ulepszenia, powtórnego przetworzenia,
- zmniejszaniu zużycia zasobów poprzez odpowiednie projektowanie i wybór materiałów,
- ułatwianiu zmiany przeznaczenia oraz demontażu i rozbiórki w sektorze budowlanym, w szczególności w celu ograniczenia zużycia i promowania powtórnego wykorzystania materiałów budowlanych,

- rozwijaniu modeli biznesowych „produkt jako usługa” oraz łańcuchów wartości opartych na obiegu zamkniętym, z myślą o zapewnieniu jak największej użyteczności i wartości produktów, komponentów i materiałów tak długo, jak to możliwe,
- każdym ograniczeniu zawartości substancji niebezpiecznych w materiałach i produktach w całym cyklu życia, w tym poprzez zastąpienie ich bezpieczniejszymi alternatywami (powinno być co najmniej zgodne z prawem Unii),
- zmniejszeniu odpadów żywnościowych wytwarzanych podczas produkcji, przetwarzania lub dystrybucji żywności.

Celem gospodarki cyrkularnej jest utrzymanie produktów, komponentów i materiałów w stanie ich najwyższej użyteczności i wartości przez cały czas.